

หนังสืออ่านภาษาอังกฤษ

บทประพันธ์อธิบายลัทธิขงจื๊อ

สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ

ทบอชยานภาษาไทย

บทประพันธ์อธิบายลัทธิ

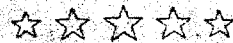
สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑๐๐,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๕๒

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๗๕ สตางค์

(ห้ามขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้)

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภา

ปกกอลงข้างลำพูน พะนศว

คำนำ

หนังสืออ่านกวีนิพนธ์ บทประพันธ์อธิบายสุภาษิตนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้รวบรวมจากบทประพันธ์อธิบายสุภาษิตประจำเดือน ของวรรณคดีสมาคมแห่งประเทศไทย โดยคัดเลือกบทประพันธ์ประจำเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม ๒๕๕๕ รวมสิบเอ็ดบท และได้รับอนุญาตจากวรรณคดีสมาคมแห่งประเทศไทยแล้ว กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้เป็นหนังสืออ่าน กวีนิพนธ์สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ในการรวบรวมหนังสือนี้ ได้ให้เจ้าหน้าที่ทำคำอธิบายศัพท์ไว้ด้วย

กองวิชาการ กรมสามัญศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

๑๑๕
ค.

๖๕๕
บัญชีเรื่อง

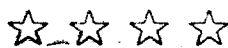
	หน้า
สุภาษิตที่ ๑ รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง ของ นายเจือ สตะเวทิน	๑
สุภาษิตที่ ๒ ปากเป็นเอก เลขาเป็นโท หนังสือเป็นตรี ขั้วดีเป็นตรา ของ นางสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา	๒
สุภาษิตที่ ๓ มือไม่พายอย่าเอาเท้าราน้ำ ของ หม่อมหลวง วงศ์มรร อิศราภรณ์	๔
สุภาษิตที่ ๔ คนเป็นที่พึ่งแก่ตน ของ นายเพิ่ม สวัสดิ์วรรณกิจ	๕
สุภาษิตที่ ๕ เพื่อนกินหาง่าย เพื่อนตายหายาก ของ พระมหาสงฆ พรหมณ์โชติ	๗
สุภาษิตที่ ๖ จับให้มั่น คั้นให้ตาย ของ นายเจือ สตะเวทิน	๘
สุภาษิตที่ ๗ เสียหน่อยเสียยาก เสียมากเสียง่าย ของ นายคำ ศรีถนอม	๑๐
สุภาษิตที่ ๘ หนักก็เอา เบาก็สู้ ของ นายเสวต เปี่ยมพงศ์สานต์	๑๑

	หน้า
สุภาษิตที่ ๕	ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม
	ของ นางสาวละปะนีย์ ณ ถลาง
	๑๓
สุภาษิตที่ ๑๐	สำเร็จอยู่ที่ทำ
	ของ นายชาญ ท้าววัง
	๑๔
สุภาษิตที่ ๑๑	อันตัวตัวตายเมื่อภายหลัง ซื่อก็ยังมีนอนอยู่ไม่รู้หาย
	ของ นายแสงยม คุ้มพवास
	๑๕

บทประพันธ์อธิบายสุภาษิต

สุภาษิตที่ ๑

รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง

๑. ฉันทนกาอาศัยขึงปีกหาง	ไปสู่ทางที่ประสงค์ตรงคังหมาย
รู้หลบหลีกปีกของประคองกาย	อันตรายมิให้ใกล้ได้อาวรณ์
แม้จะมีพรานไพร่ใจฉกาจ	คอยพิฆาตฆ่าด้วยธนูศร
ใช้ปีกหลบหางหลีกปลีกทางจว	ไม่มัวยมรณร้อนดงระหว่างทาง
ฉันทนใคร่ควรมีคติพิเศษ	คือรู้เลศหลบหลีกเหมือนปีกหาง
เขาบัญญัติเป็นปีกคอยกันกาง	สติเป็นหางออกด้วยช่วยเชิดชู
อันเชิงหนที่ไต่ของไหวพริบ	อย่าเพียงยอมจนบัญญัตินำออกดู
ถึงเสียหลักกของหลบให้หน้าดู	ทงคองรู้เชิงหลีกปลีกตนดี

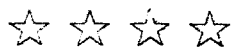

อาศัย	พั้ง, อยู่ ในที่หมาย	บึ้ง	คุ่มครอง, กั้น, กั้น
	ถึง ใจ	อันตราย	เครื่องกีดขวาง, ภัย
ประสงค์	ความต้องการ ความ	อาวรณ์	ห่วงใย, กังวล
	มุ่งหมาย ทางที่ประ	พราน	ผู้หากินในทางจับสัตว์
	สงค์ คือ ทางที่ต้อง		หรือยิงสัตว์ <u>พรานไพร่</u>
	สารจะไป		คือ พรานป่า

ฉกาจ	ดูร้าย <u>ใจฉกาจ</u> คือ ใจร้าย	วิเศษ	ดีเลิศ เยี่ยม
พิฆาต	ฆ่า, ทำลาย	เทศ	อุบาย
สนุศร	หน้าไม้, ปืน	ปัญญา	ความรู้
ปลีก	หลีกไป <u>ปลีกทางจร</u> คือ หลีกทางไป	สติ	ความรู้สึกรู้ตัว, ความ ระลึกได้
ม้วยมรณ์	ตาย	เชิดชู	ยกให้สูงขึ้น, ทำให้ ดีขึ้น
ร่อน	บิน	เชิง	ท่วงท่า, อุบาย, ทาง
คติ	วิธี, แบบอย่าง	นำออกสู่	นำออก

สุภาษิตที่ ๒

ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ชั่วดีเป็นตรา

๑ ปากเป็นเอกเหมือนเสกมนตร์ ให้คนเชื่อ ฉลาดเหลือวาจาปรีชาฉาน
จะกล่าวด้วยร้อยคำไม่ไร้ค่าญ เป็นรากฐานเทอดตนพันลำเค็ญ
เลขเป็นโทโบราณท่านสั่งสอน เร่งสั่งวรเวียไว้ใช้ว่าเด่น
ถรรพ์คำนวณควรชำนาญคุณหาเป็น ช่วยให้เห็นต้นก่น้ำรู้ท่าคน

หนังสือเป็นทวีวิชาปัญญาเลิศ	เรียนไปเถิดรู้ไว้ไม่ไร้ผล
ยามยากแสนแสนคับไม่อบจน	ไต่เตงตนด้วยวิชาหาทรัพย์ทั่ว
ชีวิตเป็นตราประทับไว้กับโลก	ยามวิโยคชั้พยับดับว้างหน้
ที่ศูนย์แยกแตกตัวส่วนชีวิต	คงเป็นตลอดทิวชั้วฟ้าดิน

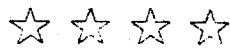

เอก	ที่หนึ่ง	ลำดับ	ลำดับ
มนตรี	คำสั่งคือสิทธิ์, คาถา	โต	ที่สอง
	<u>เสกมนตรีคือท่องคาถา</u>	โบราณ	คนแต่ก่อน
	กล่าวคำสั่งคือสิทธิ์	สังวร	ระวัง
ปรีชา	ความรู้รอบ <u>ปรีชาญาณ</u>	เกี่ยว	พึง
	คือ ร้อย่างกระจ่าง	คำนวณ	คิดเลข
	แจ่มแจ้ง	ชำนาญ	คล่องแคล่ว
ร้อยคำ	เรียบเรียงคำ	ท่า	ท่วงที
รำคาญ	ไม่สบายใจ, หงุดหงิด	ตรี	ที่สาม
	ใจ	เลิศ	ดีเยี่ยม
รากฐาน	หลักเบื้องต้น	ไว้	เสีย, ไม่มี
เทือก	ช, ยก	ยาก	ลำบาก

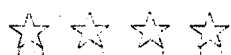
แค่นับ	ยากจน, ลำบาก	วิโยค	การจากไป
อับจน	สิ้นคิด	ชีพ	ชีวิต
ทวิ	เพิ่มขึ้น, มากขึ้น	ยับ	ทำลาย
ตรา	เครื่องหมายสำคัญ	ดับ	ผ่านไป
	<u>ตราประทับ</u> คือ ตรา	ศูนย์	หายไป, หหมดไป
	ที่ตีไว้		

สุภาษิตที่ ๓

มือไม่พายอย่าเอาเท้าราน้ำ

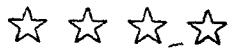
๑ เมื่อเราลงนาวาฝ่าลมคลื่น	จะราบรื่นแต่บรรลุถึงจุดหมาย
ต้องร่วมมือแข่งขันช่วยกันพาย	ทั้งหญิงชายอย่าเกี่ยงเคียงมารยา
มือไม่พายอย่าเอาเท้าราน้ำ	ถึงแม่เรือไม่คว่ำก็ช้าล่า
เรือลำอื่นเขาไปไกลลิบตา	แต่นาวาเรายังชนโต้คลื่นลม
เปรียบจะสร้างชาติไทยให้ใหญ่ยิ่ง	ต้องร่วมกันจริงจังจึงเสร็จสม
ช่วยกันคิดเหลือขวแดแก่ใจอุปม	ที่ยังคอยค้อยระทมโดยจริงจัง
อย่าใจเบาเอาแต่ตีตำหนิว่า	จะเหมือนตังนาวาไม่ถึงฝั่ง
มือไม่พายปากอย่าค่อนทอนกำลัง	อาจพลาตพลั้งเรือจมล้มชาติเคย

นาวา	เรือ	ถ้ำ	ซ้ำ, สาย
ผ้า	ทวน	ลึบตา	ไกลมาก, สุดสายตา
วามริน	ปลอดภัย	ไต่	ต้านทาน
วุด	เร็ว	ปม	บ่ม ผ้าหรือเชือกที่
เกียง	ไม่ลงรอย, รังเกียจ		ขอดไว้ ในที่นี้หมายถึง
เตียง	หลีก, หนี		ถึง ข้อยากลำบาก
มารยา	แสรังทำ	ต้อย	ต่ำ
วา	ต้านทาน <u>เอาเท้าราน้ำ</u>	ระทม	รวมกำลังกัน
	คือ การเอาเท้าพาด	ตำหนิ	ติเตียน
	แคมเรือแล้วหย่อนลง	ค้อน	พุดติเตียน
	ไปให้ระน้ำ	ทอน	ตัด

สุภาษิตที่ ๔

ตนเป็นทพวงแก้ตน

๑ เราเกิดมาทั้งทีชีวิตหนึ่ง

ควรกระนึ่งพวงตนทนกัดฟัน

ภสสิกิจพณิซขการงานม้เกียรติ

อย่าหมายพวงใโตให้เขาหยัน

คิดมากบ่นตงหน้ามานะนำ

อย่าหยามเหยียดพาสหาว่างานทำ

	เช่น รถ เรือ ฯลฯ	บรรลุ	ถึง
ประสาน	ทำให้ติดต่อกัน		

สุภาษิตที่ ๕

เพื่อนกินหาง่าย เพื่อนตายหายาก

๑ คำว่าเพื่อนเตือนให้รู้ ถึงคู่ชีวิต	จะเป็นมิตรแท้เทียมเทียมหรือหย่อน
ยอมรู้ได้ในยุคที่ทุกชั่ววัน	ถ้าเพื่อนถอนตัวห่างอย่าวางใจ
นั่นคือเพื่อนเตือนให้รู้ว่าเทียมมิตร	ไม่ควรคิดคบเขาเอาใจใส่
เป็นเพื่อนแท้แท้สุขทุกขหนีไป	ยอมหาได้ง่ายนักเพื่อนรักกิน
อนเพื่อนแท้แท้ทุกขไม่ทิ้งทอด	ยอมจะถอดคอกันไม่ผันผิน
ถึงตัวไปใจมาเป็นอาจัน	สมควรยินดีมากหายากครั้น
แม้อยู่ห่างต่างตำบลคนละชาติ	ถ้าสามารถรุกรับยามคับขัน
ไม่ทิ้งทอดกอดคอกองพะพอนอกัน	ก็ควรมั่นใจเหมือนเป็นเพื่อนตาย

มิตร	เพื่อน	ฉันทิน	เปลี่ยนแปลง
เทียม	ไม่แท้	อาจัน	เสมอ
เยี่ยม	ดีจริง	ทำบด	ฉันทิน
ยุค	คราว	คัมภีร์	คราวจำเป็น
วางใจ	ไว้ใจ	พะนอ	เอาใจ
คบ	ชอบพอกัน, เพื่อนกัน	เป็น	

สุภาษิตที่ ๖

จับใหม่ คนให้ตาย

☆☆☆☆☆

๑ จะทำการงานใดต้องใจเด็ด

ทุ่มเทกำลังตั้งหน้าอย่าตะบอย

ต้องเป็นนกดตอส ทรูเคลต

แล้วบุกบ่มนมนานะทะเกยกทะกาย

ทำอะไรทำให้จริงตามกำหนด

เช่นค้าชาวชาวทงนนเป็นบนเกวียน

ทำนมนตคิตนหนอยจะพลอยยุง

แข็งเหมือนเพชรไม่ย่อแฉกที่ถอย

ใครหวังคอบราชรอดคงอดตาย

ผลสำเร็จอยู่ที่ไหนปักใจหมาย

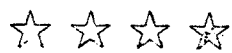
ไม่เว้นวายุถากถางให้ทางเตียน

ไม่จับจตผลผลิตสถิตเสถียร

จะเล่าเรียนเรียนชยนใหม่คนคง

ที่หมายมุ่งก็จะบิตติตประสงค

๗
จับใหม่คนให้ตายหมายให้ตรง บักใจปลงเป็นประกันน่นแหละดี

ใจเด็ด	เฉียบขาด	ราชรถเทียมม้า	แล้ว
ตะบอย	ซ้ำ, อัดอาด	ปล่อยให้วิ่งไป	ถ้าม้า
ราชรถ	รถพระที่นั่ง, เป็นประ-	ไปหยุดตรงที่อยู่ของผู้	ใด ก็เชิญผู้นั้นมาตั้ง
	เพณีโบราณของอินเดีย	เป็นพระเจ้าแผ่นดิน	
	อย่างหนึ่ง ในการเลือก		
	กษัตริย์ โดยใช้วิธีเอา		
เค็ด	วิธี	สถิตเสถียร	ตั้งอยู่อย่างมั่นคง
บักใจ	ตั้งใจ	บัน	มาตราดวง, ๒บันเป็น
บุกบัน	พยายาม		๑ เกวียน
ตะเกียก-		เกวียน	มาตราดวง, ๑ เกวียนมี
ตะกาย	ชวนขวาย		๑๐๐ ถึง
ถากถาง	ทำพื้นที่ให้เตียน	บิต	เปลี่ยน
จับจต	การทำงานอย่างหนึ่ง	คิน	บับ
	ยังไม่ทันสำเร็จก็เลิก	ปลง	วางลง
	หันไปทำอย่างอื่นใหม่	ประกัน	รับรอง
ผลิต	ออกผล		

สินบน	เงินหรือสิ่งของที่ให้เป็นสินน้ำใจโดยขอให้ผู้รับทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้	เหตุการณ์ เรื่องราว	
		ไหน	อย่างไร
		ประหยัด	ใช้แต่ที่ควร
		ตัดต้นไฟ	ป้องกันแต่ต้นมิให้เกิด
ละถถ	ถอย, หยุด		เหตุร้าย
พล้	ให้, บริจาค	ปราณ	ชีวิต
เทอญ	เกิด	เนิ่น	นาน, ช้า
กู้	ช่วยเหลือ, อุดหนุน	ชีวาตม์	ชีวิตของตน
สงวน	รักษา	เมิน	ไม่ดูไม่แล

สุภาษิตที่ ๘

หนักกเอา เบากสู้

★★★★★

๑ เกิดเป็นไทยสมัยมุ่งพระคองชาติ ต้องเก่งกาจทะมัดทะแมงเข้มแข็งยิ่ง
ทำงานเป็นกอบกำทำจริงจริง ไม่ทอดทิ้งเหล่าเหล่าหรือเฉะชา
จะหนักเบาเท่าใดไม่ย่อถ่น กัดพันทนรับไว้ได้ทุกท่า
ถึงลำบากยากถ่นพันพรรณนา ไม่บ่นว่าถ่นช้อถ้อแท้ใจ
โดยเฉพะะในยามสงครามนี้ จักต้องมีมานะมันไม่หวั่นไหว

ต้องเข้มแข็งยิ่งกว่าในคราใด	ผ้าพันกายทั้งหมดด้วยศอกตน
เมื่อต่างคนต่างเป็นเหมือนเช่นว่า	จะก้าวหน้าสับสนมิเพ้อด้วยผล
พาตัวรอดปลอดภัยไม่อัปยศ	พาชาติพันกายพบศอกสวัสดิ์

ตะลุง	คำจูน	อ่อนซื่อ	ลดความพยายาม
ตะมัตตะแมง	องอาจ, ทำทางคึกคัก	ท้อแท้	ท้อถอย, อ่อนแอ
ทำงาน—	ทำจริงจัง, ทำอย่างมุ่ง	ไม่ทวน	หนักแน่น, ไม่เอน
เป็นกอบกำ	ให้สำเร็จเป็นหลัก	ไหว	เอียง
	ฐานมั่นคง	ครา	คราว
ทะเลาะแทะละ	ไม่แน่นอน	ผ้าพัน	ต่อสู้
แฉะธา	ซ้ำ, เนื้อ, ปล่อย	สับสน	ถึงคราว, ทุกละ
	ตามเรื่อง	ไพบูลย์ผล	ได้ผลเต็มเปี่ยม
ย้อย่น	ท้อถอย	ปลอดภัย	พันภัย
พรรณนา	เล่า <u>พันพรรณนา</u> คือ	พิบัติ	ความฉิบหาย
	ไม่สามารถจะนำมา	สวัสดิ์	ความสุข, ความเจริญ
	กล่าวได้		

๑๓

สุภาษิตที่ ๗

ฝนทองให้ เป็นเข็ม

☆☆☆☆☆

๑ ทุ่งก้อนใหญ่ใครเห็นเป็นงานหนัก	ยังประจักษ์ฝนโต ให้เป็นเข็ม
ถึงงานมากที่ละน้อยค่อยและเต็ม	ทำให้เต็มสามารถอาจเป็นการ
นี่เป็นข้อแนะไว้ให้เพียรเกิด	ผลจะเกิดแลเห็นเป็นแก่นสาร
ถึงงานยากมากเหลืออย่าเบื่องาน	ต้องทนทานทุกอย่างเพื่อสร้างตน
เพราะสร้างตนเป็นทางที่สร้างชาติ	ตนสามารถชาติก็เด่นแถมเห็นผล
ถึงแม้มีอุปสรรคมีกัณจัญ	ก็ไม่พินับัญญาถ้าเราเพียร
ความลำบากยากเย็นเป็นเหมือนหนทาง	เอากำลังใจมั่นไม่หันเหียน
เป็นแรงฝนแล้วเฝ้าเฝ้าวนเวียน	จนทั้งเปลี่ยนเป็นเข็มเล่มงามเคย

☆☆☆☆☆

ทั้ง	แห่งเหล็กสำหรับรอง	อุปสรรค	ความขัดข้อง
	ก่อนเวลาทุบโลหะ	กัณจัญ	ต่อสู้ ขัดขวาง
และเต็ม	ทำที่ละเล็กละน้อย	หันเหียน	เปลี่ยนแปลง
แก่นสาร	ถาวร		

๑๔

สุภาษิตที่ ๑๐

สำเร็จอยู่ที่ทำ

☆☆☆☆☆

๑ ธรรมชาติมีอยู่เด่นเห็นไม่ยาก	หากทำมากผลที่ได้ย่อมไพศาล
หากทำน้อยผลย่อมน้อยค่อยตามงาน	ไม่ชอบการผลที่ได้ก็ไม่มี
เพียงแต่คิดสร้างวิมานงานไม่ก่อ	หวังแต่รอโชคชานาน่าบัดดี
แต่พอทำงานไม่ทำซ้ำสิ้นดี	ทำเช่นนั้นสำเร็จได้อย่างไรกัน
จะหวังผลแต่ละคนต้องสร้างเหตุ	ผลสมเจตนาเพราะทำด้วย
	ความขยัน

‘ทำเป็นเหตุ’ นำ ‘สำเร็จเป็นผล	ผลจะบรรลุมิเศษเพราะเหตุงาม
พจน์’	
สมัยไทยสร้างไทยต้องใจมั่น	เพียรบุกบั่นพุนสำเร็จไม่เซ็ดระดม
ด้วย ‘พูดจริง ทำจริง’ ยิ่งทุกยาม	จักเสริมความสวัสดิชยให้ชาติเขย

☆☆☆☆☆

ที่รวม คำสั่งสอนในพุทธ—	โศคชาติตา เเคราะห์ดีหรือเคราะห์
ศาสนา <u>ธรรมคดี</u> คือ	ร้าย
ทางธรรม	ซ้ำ ขบขัน
ไพศาล กว้างขวาง, มากมาย	สมเจตน์ สมใจ, สมความคิด
คิดสร้าง—คิดไผ่ฝันหรือคิดสร้าง	พน เพิ่ม
วิมาน อะไรๆ อยู่แต่ในใจ	เข็ดขาม เกรงกลัว, คร้าม

สุภาษิตที่ ๑๑

อนตชีวิตวตายเมอภายหลง ชอกยงยนอนอยู่ไม่วุหาย

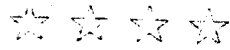
☆☆☆☆

๑ อนตชีวิตวตายเมอภายหลง ชอกยงยนอนอยู่ไม่วุหาย
 เหมือนดวงตราตอกประทับติดกับกาย เป็นเครื่องหมายบอกทั่วทุก
 ตัวคน

อนความตททำประจำชีพ ตั้งประทีปส่องสว่างกลางเวหน
 ถ้าทำที่คั่นเองเป็นของตน ถึงวายชนม์ชอกองคะนองไป

๑๒

อนทาชวตวตายลงวายวอด	คนจะพลอดพรวดำไม่ปราศรัย
เกิดทงทมแตชวเกิดอกกถไป	จงตรองไทร่ทถกหนวาคีคาว
อันดีชวมประกษ เป็นหลักฐาน	ถึงวงคีวารพลอยช้อระบือฉาว
คัคนรักชวคนชงสระพรงพราว	ช้อจะยាយยื่นอยู่คู้โลกเคย

ประทป ควงไฟ	เกิดอก—
เวหน พ้า	ถถว คถุกเคล้า, ประปน
ถนอง คอบ	วาคีคาว มลทิน, ความเสี่ยหาย
วายชนม์ตาย	วงคีวาร เชอสาข
คระนอง กีกก้อง	ระบือ เลื่องลือ
พลอดพรวดำ พุด เรือยๆบ้อยๆ	ฉาว อออิ่ง
ปราศรัย ความรักใคร่, ความนับ	สระพรง—
ถือ <u>ไม่ปราศรัยคือหมด</u>	พราว พร้อม, เป็อันมาก
ความรัก, หมดความ	
เอ็นดู	

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ตรีสภา
 นายสหัส กาญจนนังค: ผู้พิมพ์และดูแลโรงพิมพ์

โรจวิมลพิตุรุสภา